

כאשר דובר על החלטת מועצת הביטחון 242, הם הבהירו כי לדעתם אין החלטה זו חלה על "יהודה ושומון" ורצועת עזה. ההחלטה אומרת (בגירסה האנגלית, להבדיל מן הגרסה הצרפתית) כי על ישראל לסגת "משטחים הכבושים". משמע: לא מכל השטחים הכבושים, ואם לא מכל השטחים הכבושים, הרי בוודאי שלא מן השטחים הכבושים שממשלת בגין מתכוונת להחזיק בהם לצמיתות.

פירושו זה עורר סערה בינלאומית. עד כה דיברה ממשלת בגין בשפה חלקה, ולא היה ליריביה במה להיאחז. בגין היה מר כן "לדבר על הכל". הכל ידעו שהוא מתכוון להחזיק בגדה וברצועה לצמיתות, אך לא היתה לכך אסמכתא סופית.

הפירוש החדש של 242 סיפק את האסימכתא. ליריבי המדיניות של בגין היתה, סוף סוף, מטרה ברורה להפצצה. הפגזים הפוליטיים נתנו עליה.

נוסח חלקלק. בצר לו, נזכר מנחם בגין במשה דיין. אחרי ככלות הכל, הוא מינה את דיין בדיוק למען מצב שכזה. דיין פעל כאיש מיקצוע. מבלי להסס, גיבב בו במקום נוסח חלקלק, גדוש חצאי אמיתות, שבא להחזיר את המצב לקדמו.

אין ממשלת ישראל טוענת כי 242 אינה חלה על החזית הירדנית, הודיע דיין, בהסכמת בגין. בוודאי שלא. אבל אין פירוש הדבר שישראל צריכה לסגת משטחים ב"יהודה ושומון" ועזה. בוודאי שלא. ישראל יכולה לסגת שם ממש, אבל לא משטחים. ממה? מצורות שילטון מסויימות. למשל, מן המישל הצבאי. במקומו תבוא האוטונומיה המהוללת של מנחם בגין. בכך תתממש 242 בשטחים אלה.

בקיצור: 242 חלה על הגדה והרצועה, אבל ממשלת ישראל אינה מתכוונת לסגת אף ממילימטר אחד בשטחים אלה. מלאכת-מחשבת של רמייה תעמולתית.

התחכמויות. במשך עשר שנים הצליח משה דיין לבלבל את מוחו של העורף בניסוחים מסוג זה. השאלה היא אם בתקופת בגין, אל-סאדאת וקארטר, עדיין מצליחות התחכמויות מסוג זה. התגובות הראשונות העידו כי התשובה על כך היא, כנראה, שלילית.

צה"ל

סינוי השאלה

תקופת כהונתו של

מוטה גור תישאר

שנויה במחלוקת

כהונתו של הרמטכ"ל העשירי של צה"ל, שנסתיימה השבוע, עמדה בסימן שאלה הן בראשיתה והן בסופה. כאשר התפטר דודי ("דרו") אלעזר, בעקבות מילחמת יום-הכיפורים ו"דו"ח אגרנט, הסכימו הכל שדרושה אישיות מיוחדת כדי לשקם את צה"ל. הן מבחינת הצורך להפיח בו רוח חדשה, הן מביחינת השנינים המבינים שנדרשו על-פי לקחי המלחמה, הן מבחינת גיבושה של דוקטרינה צבאית חדשה. בין המועמדים בלטו שניים: ישראל ("סטליק") טל ואריאל (אריק) שרון.

אולם הבחירה היתה שיגרתית. מרדכי ("מוטה") גור, שהיה המועמד הטבעי לכהונה נלהתה הכל כשורה ועל מנימוחות, נבחר מפני שההנהגה המדינית לא היתה מוכנה להכניס לצה"ל חומר-נשק אנושי.

התלוצץ אז האזרח עור וייצמן, בלשונו העוקצנית: "כדי לעשות קאריירה במיש"ט החדש דרושה רק תכונה אחת: זה ששתית ויסקי בווינגטון בזמן המלחמה". הוא הגחיק לרמוז על ראש-הממשלה החדש, השגריר-לשעבר בושנינגטון יצחק רבין, ועל הרמטכ"ל החדש, מוטה גור, הניספח הצבאי לשעבר בבירה האמריקאית.

מדיחמות הגנרלים. אם ריחף סימן שאלה על דרך מינויו של מוטה, הוא לא הוסר במהלך כהונתו.

מוטה ניהל את צה"ל, ניצח על התעצמות מבחינת הנשק, ריפא את הפצעים התמורים של "מילחמת הגנרלים". הוא החזיר את צה"ל אל המנוחה השלווה, יישם כמה מן הלקחים של יום-הכיפורים.

אך שום מהפכה גדולה לא חלה בצה"ל. השינוי הדרסטי ביותר שהתבקש מן המלחמה — כינון מפקדה חדשה של כוחות-היבשה, נתקל בהתנגדות בעלי-הישיג-רה ולא בוצע. למרות הכנת הפרוייקטים

אזרח מוטה גור כיום הראשון אחרי שיחרורו מהצבא

האם תהלה אותו ההיסטוריה?

משום כך ריחף סימן שאלה גדול עוד יותר על הסוף, מאשר על ההתחלה.

זכור ולא לשכוח. הרמטכ"ל ה-11, רפאל ("רפול") איתן, נודע כחייל קטוח — הן במובן החיובי, הן במובן השלילי של המושג.

השלטוניה הישראלית הציגה אותו, ביום כניסתו לתפקיד, כבטיור מועזע — כאילו היתה זאת מחמאה. כדי לתאר את אופיו של הרמטכ"ל החדש סופר כי נתן פעם סטירת-לחי לרועה ערבי, על לא עוול בכפו. מפני שחשב כי הוא עלול לעלות עם צאנו על אדמה יהודית. לאחר מכן הנחית עליו סטירה שניה. "כדי ש" יזכור".

לכך. המוראל והמנהיגות לא הרקיעו שח"קים. כמה מן הליקויים החמורים ביותר בתחום המישמעת הוסיפו לבלוט לעין. ובעיקר: לא חלה שום תזווה מחשבתית. בתום תקופת כהונתו של מוטה, כמו ביום כניסתו לתפקיד, נשאר ההנהגה הצבאית חסרת הגדרה ברורה של מטרות השלום והמילחמה, ובמילא גם משוללת דוקטרינה צבאית ברורה, שעל-פיה ניתן לבנות את הכוחות מחדש.

סיום חמור. אך תקופת-כהונתו של הרמטכ"ל העשירי של צה"ל תיבחן על ידי ההיסטוריונים בעיקר על-פי המאורע הגדול שחל לקראת סיומה: מלחמת ה-ליטאני.

הרמטכ"ל הראשון, יעקוב דורי (ולמע"ה גם השני, ייגאל ידין, שמילא את מקומו) ניצחו על מלחמת-העצמאות. הרמטכ"ל הרביעי, משה דיין, ניהל את מלחמת-סיני. הרמטכ"ל השישי, יצחק רבין, עמד בראש צה"ל במלחמת ששת-הימים, ותיים ברלב פיקד על מלחמת-ההתשה שבאה בעיקבותיה. מוטה גור ערך את מלחמת-הליטאני, ועל פיה ייבחן. מבחינה מחשבתית, היתה זאת מלחמה חסרת-תכלית. מבחינה איסטראטגית, היתה מלחמה מאולתרת. ללא תוכנית ברורה, ותוך ביטול תוכניות מוכנות מראש. מבחינת הביצוע, היתה מלחמה ברוטאלית מאין כמוה, שעוררה סלידה וועם ברחבי העולם, ועל-ידי כך פגעה במטרה הפוליטית של המיבצע.

ובעיקר: מבחינה מוסרית היתה זאת מלחמה, שפגעה באשיות צה"ל בצורה שתוצאותיה עוד יורגשו בעתיד.

ידיעות על לקיחת שלל ומעשי-שוך לרמטכ"ל לא היה הכוח לסיים את תקופת-כהונתו במעשה-טיהור גדול.

הוא כיום מזכיר עיריית תל-אביב. קצין נים אחרים, שהיו אחראים למחדלים ב"בסיס ההדרכה, קודמו בינתיים ועלו בדרגה. שום גוף צה"לי מוסמך לא חקר את העובדות שנזכרו בכתבה והמצב נשאר גרוע כשהיה. המחבלים נגעו, בין השאר, לרמת ההדרכה בבית-הספר לשיריון, לרמת תם האישי של מדריכיו, שהיתה ירודה. לרמת השיעורים התיאורטיים והמעשיים וכן לרמת המישמעת.

לכל אלה השלכות ישירות על מה ש"אירע בלבנון.

הסמכה ללא הכשרה. עיקר גייסות תיו של צה"ל נעים כיום על נגמ"שים (נושאי גייסות משוריינים) וזחל"מים. כל הנהגים, הלוחמים, והמפקדים של כלי-רכב משוריינים אלה מקבלים את הכשרתם המיקצועית באחד ממדורי בית-הספר לשיריון. מדור זה, שבו אירעו מרבית ה"מחדלים שפורסמו בכתבה מלפני שנה, אמור ללמד את הנהגים לנהוג בכל סוגי השטח וכן להחדיר בהם ידע טכני בסיסי, ובעיקר — תודעה של זהירות בתיפעול הכלים. גם מפקדי הכלים ולוחמיהם עובדים רים הכשרה דומה, לומדים את כללי ה"הירות הקפדניים ואת הוראות התיפעול. בסוף הקורס הם אמורים להיבחן ולקבל הסמכה בהתאם לידיעותיהם ושליטתם ב"חומר, אך היו מפקדים ונהגים של נגמ"שים וזחל"מים שהוסמכו מבלי ש"קיבלו הכשרה נאותה. שניים מאותם אל-פים שעברו אימון לקוי בבית-הספר ל"שיריון נהרגו בפעולת לבנון. יחד עימם קיפחו את חייהם עוד ארבעה מחבריהם. ארבעה נוספים נפצעו קשה.

כלי-התיקורת שדיווחו על שתי ה"ת-אונות הקטלניות בדרום הלבנון מסרו, כי בשתייהן נהגו חיילים ללא רשיון נהיגה. בכך הדגישו, כביכול, שהיתה זו הפרת מישמעת גרידא. אלא שאין זו האמת.

בוזח"ם שהתהפך ביום השלישי שעבר נהג המפקד ולא נהגו המורשה. אלא שגם אותו מפקד אמור היה לקבל אימון בנהיגה בבית-הספר לשיריון. הלוחמים באותו זחל"ם לא חבשו קסדות מגן. אילו היו מדריכיהם בבית-הספר לשיריון מקפידים על ביצוע הוראות הבטיחות, יתכן שה"חיילים היו חובשים קסדות וניצלים מ"מוות. אלא שבבית-הספר לשיריון היו הפרות המישמעת בנושאי בטיחות רבות וחמורות ולא זכו לתשומת-לב מצד הפיקוד. המישמעת בבית-הספר התמקדה בבקוין המגורים, ובהופעתם החיצונית של החיילים והמדריכים. גם התהפכותו של הנגמ"ש בכביש מטולה-תל-חי, בעיצור מם של הקרבות בדרום הלבנון, לפני כ"חודש, היא תוצאה של אידיעות טכניקת הנהיגה בכלי.

עיקר הקושי בנהיגת רכב זחלילי הוא בנהיגה על כביש. בעיקר מתבטא הדבר בנגמ"ש, שבו לא קיים הגה אלא שני מטות היגוי מכניים. בנסיעה על כביש כל משיכה שלא לצורך באחת מידידות ההיגוי עלולה להביא לאיבוד השליטה בכלי. בעיקר כאשר הנהג לא עבר אימון מספיק בנהיגה כזו.

היסטוריה

גלגולי המגילה

חותמי מגילת-העצמאות

חתמו למעשה עז

מגילה ריקה

שלושים ושבעה איש, חברי מועצת-המדינה הזמנית של מדינת-ישראל חתמו מיום על מגילת-העצמאות של המדינה, ה"מהווה את המיטמך הרשמי להקמתה של מדינת-ישראל. אולם רק עשרים וחמישה מהם חתמו על מגילת-הקלף בעת טכס הכרות המכונה, שנערך ב-14 במאי 1948 במעמד חגיגי בבנין מזויאון תל-אביב. ישן, שבשדרות רוטשילד בתל-אביב. שנים-עשר הנותרים, שני שרים בנימי-הלת-העם ושרה חברי מועצה נוספים, לא יכלו להגיע אל הטכס, משום ששהו אותה שעה בירושלים הנצורה. או בחו"ל. אבל גם אלה שחתמו על המגילה בסוף טכס ההכרות, חתמו למעשה על מגילת קלף ריקה, שמעליה לא נכתב דבר.

את הטיטה הראשונה של הכרות העצמאות ניסח שלושה שבועות קודם לכן המשפטן צבי ברנזון (שהפך לימים נוסף בית-המשפט העליון). אחר כך טרחו על ניסוחה מחדש שלושה עורכי-דין. שישה ימים לפני המועד שנקבע להקמת מדינת-

(המשך בעמוד 32)

האזהרה שהתמנחה

רמת אימון ירודה

חוסר מישמעת בבית-הספר

לשיריון גרמזו לתאונות

קטלניות בדרום לבנון

... דמותו של בית-הספר לשיריון קובעת את כמות הטנקים של צה"ל שיבי"ערו במלחמה הבאה. מחיר המחבלים ש"נתגלו בו ישולם בחייהם של לוחמי שיר-יון, שהיעדר הכשרה מתאימה יותיר אותם חשופים ופגיעים בצריח".

דברי אזהרה אלה, שהתפרסמו לפני כ"שנה בהעולם הזה (2071), התממשו לאחר רונה בלבנון. ישיה חילי צה"ל נהרגו בשתי תאונות דרכים קטלניות, האחת של זחל"ם והשניה של נגמ"ש. תחת ה"כותרת" "דפוקים בצריח" נחשפו אז מחדש לים חמורים בפעולות בית-הספר לשיר-יון.

קצינים רבים, בהם קצינים בכירים, הו"ד כרו באותה כתבה, הם כי לא בשמותיהם. אחד מהם, אלוף-מישנה (מיל), יעקוב ("פסר"), הדר, שהיה מפקד בית-הספר לשיריון בעת שהתרחשו בו המחבלים,